

Dlouhá cesta za zpívajícími housličkami

Naučit „zpívat“ housle se nepodaří kdekomu. Chce to pořádnou dřinu, z které často bolí ruce. Edita Bandyová, členka loutkohereckého souboru ostravského Divadla loutek, ví, co všechno jedince musí zvládnout, aby se z něj stal dobrý houslista, v jejím případě houslistka. Edita má za sebou úspěšné studium na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, a protože je jednou z hvězd představení Lavuta - Zpívající housličky (inscenace romské pohádky), je na místě trochu ji vypovídat.

Kdo objevil, že máte hudební talent a že housle jsou pro vás to pravé?

„Byla to maminka. Věděla, že od malička ráda zpívám a že obdivuji tatínka, který hrál na housle. Byl samouk. Jednou dělala paní učitelka v základní škole výběr talentovaných dětí a doporučila mi „lidušku“. Maminka mě pak do základní umělecké školy zapsala a já dostala první housle.“

Takže jste měla velkou podporu v rodině?

„Ano. Rodiče mi fandili. Sourozenci také. Když mi bylo dvanáct, maminka zemřela. Tatínek se sám staral o mne a další tři sourozence, ale pro moje hraní na housle měl dále pochopení. Ostatní z mých deseti bratrů a sester už byli našťastí samostatní a zaopatření.“

Jste absolventkou konzervatoře. Bylo pro vás těžké dostat se na tuto prestižní školu?

„Zkoušky jsem udělala napoprvé.

Hlavní obor - hru na housle - jsem studovala u profesora Luďka Čapa. Na konzervatoři mám hezké vzpomínky a nejkrásnější na den, kdy jsem se dozvěděla, že na ni budu přijata. Tatínek byl na mne moc pyšný. Vždycky jsem byla jeho chloubou, jak říká. Byl také první z rodiny, kdo se přišel podívat na představení loutkového divadla, v nichž jsem účinkovala. Musím přiznat, že já i on jsme byli trochu zklamání, když jsem neuspěla v konkursu do orchestru ostravské opery.“

V jakých inscenacích vás mohou diváci vidět a slyšet hrát?

„Na jevišti se vyjadřuji hlavně pomocí hudby. Jsem tam vždy s houslemi. Hraji v Ondrášovi, inscenacích Čert a Káča a Sněhová královna, ve hře Půjdem spolu do Betléma a v romské pohádce Lavuta - Zpívající housličky.“

Splnil se vám v životě velký sen, stala jste se houslistkou. Čeho chcete ještě dosáhnout ve světě hudby?

„Hudba mne láká i z jiné strany, než je hraní na housle. Od dětství také ráda zpívám. Díky paní učitelce Chrostkové, která to v radvanické základní škole s námi dětmi moc uměla, jsem kdysi chodila do různých pěveckých kroužků. Nyní přemýšlím o tom, že bych se měla ve zpěvu nějak realizovat a začít jej studovat.“

Máte v tomhle směru nějaký vzor?

„Je to Lucka Bilá. Moc jí fandím.“

Text a foto: EVA KOTARBOVÁ

Zpívající housličky - představení pro náročné

Složitá výprava
i komplikovaná
režie

LADISLAV VRCHOVSKÝ

V rámci festivalu romských divadel uvedlo 21. září ostravské (neromské) Divadlo loutek premiéru hry Lavuta - zpívající housličky. Text na motivy cikánské pohádky Marie Voříškové v překladu Hermíny Motý-

lové napsala Iveta Škripková. Hudbu složil Nikos Engonidis, výpravu připravil Miro Matejka a režie se ujal Marián Pecko j. h.

Inscenace vznikla za finančního přispění Ministerstva kultury ČR, což jí svým způsobem poznamenalo. Větší finanční možnosti se projevily zejména ve výpravě, která tím ovšem spíše ztratila, než získala - množství jistě nákladných vedlejších prostředků a jevištních efektů je zde spíše ke škodě než k užítku. V tomto případě platí ono okřídlené „méně by bylo více“ dvojnásob.

Také text hry trpí přílišnou literárností a realizace je tímto faktem rovněž poznamenána. Prostinký příběh o třech sestřích, z nichž dvě zlé ze závisti zabíjejí třetí krásnou a ta skrze přerod v krásný strom a posléze kouzelné housle dále žije a rozdává krásu, je zde předváděn komplikovanými stylizovanými jevištními prostředky (voice band, sborové deklamace, naevičené pohybové kreace), vše je však jakoby dosazeno zvenčí v zájmu artistního režijního plánu Mariána Pecka. Tomu nelze upřít

snahu o originalnost pojetí i výpovědi, inscenace je však spíše než vrocím živým představením chladným vykalkulovaným počinem. Vypovídá sice místy velmi estetickými prostředky o tragickém osudu romského národa, některými jevištními kreacemi pak doslova uchvacuje, jde však o fragmenty a ne o celek.

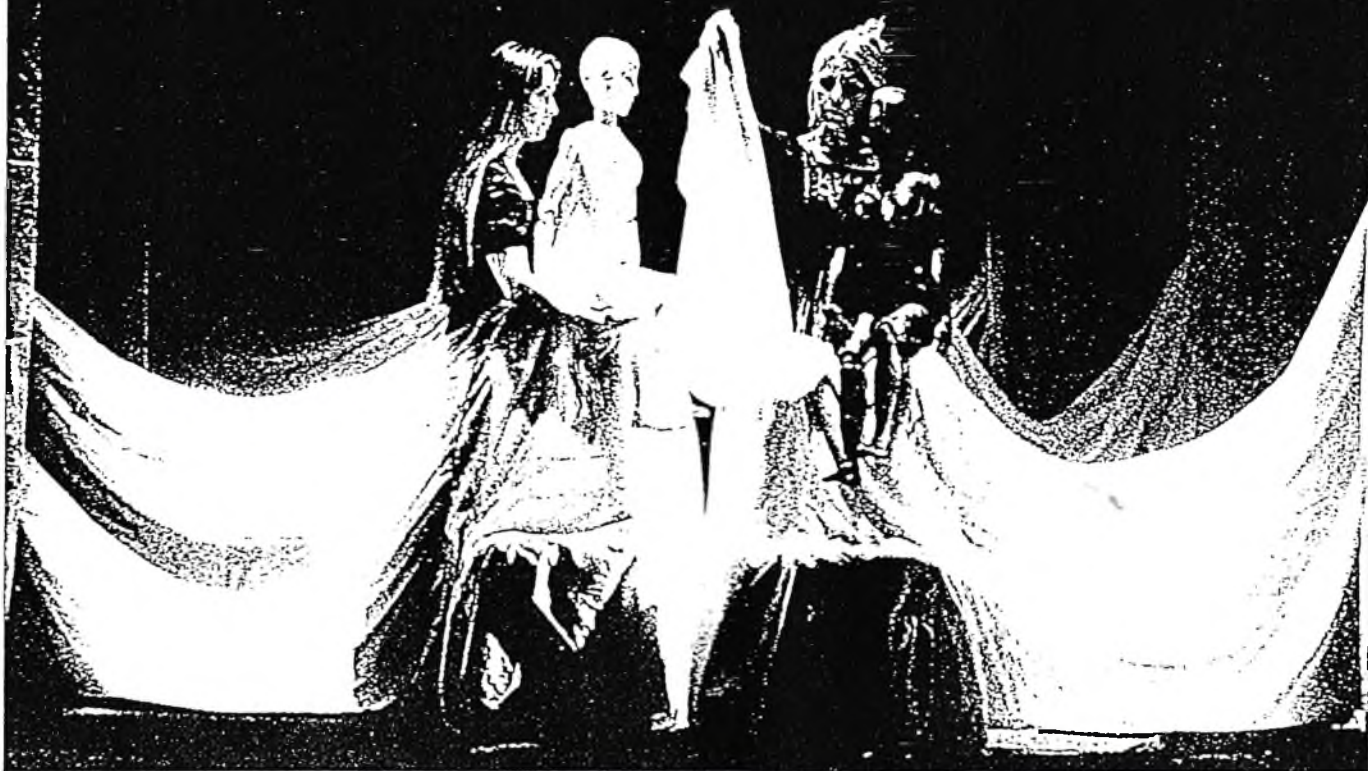
Nebýt výborné hudby Nikose Engonidise a zejména výkonu představitelky Lavuty-houslí Edity Bandyové, (vynikající zpěv i hra na housle), byl by to pouze souboj

herců s představou režiséra a výtvarníka.

Z hereckých představitelů zaujme Jiří Sedláček díky osobitému vkladu, kterým jde nad rámec stylizovaného projevu ostatních účinkujících.

Inscenace je podle realizačního týmu určena divákům nad deset let. Dovolím si tvrdit, že i zde bude složité hledat porozumění, neboť díky svému charakteru je spíše schopna oslovit divadelní teoretiky než běžné, natož školní obecnstvo.

Zpívající housličky v DLO

21. září v 19.00 se na jevišti Divadla loutek začal odvíjet baladický příběh Ivety Škrípkové o Lavutě – zpívajících housličkách.

Ve vyprávění se prolínají vlastně dvě roviny – ta první je příběhem o dívce, která, ač umírá, zanechává své poselství v housličkách, druhá rovina je pak svědectvím o kletbě pronásledující ty, kteří poruší nepsané pravidlo daného společenství tím, že odejdou za hranice kmene. Navíc je celé vyprávění rámováno oním věčným koloběhem ročních období, oním symbolem nikdy nekončícího obnovování koloběhu života a zároveň i touhy po nalezení lásky spojené s předáním poselství touhy po rozdávání radosti. Mním tím i onu radost vnímanou prismaem slzičky nesplněných přání.

Režisér Marián Pecko využil předloženého textu k inscenaci, která se pohybuje nejvíce v rovině baladického vyprávění i s využitím postupů voice-bandu. Je samozřejmě poučen i metodou zcizovacího principu v herectví, což je metoda velice vlastní právě v žánru loutkového divadla. Nosným prvkem inscenace není ani tak lidský hlas, jako zvuk houslí – neboť jejich pomocí dosahuje inscenátor největších impresí v jednotlivých sekvencích představení. A o to se postaral i další člen tvůrčího týmu Nikos Engonidis, který vytvořil právě ony dvě hudební roviny – výpověď Lavuty houslí, tak svázanou s osudem Lejly – krásky, tak druhou, víceméně ztvárňující onen „reálný svět“ gadžů. Herecká parta – dá-li se tak nazvat skupina protagonistů působících v této inscenaci – působí kompaktně i v náročných hudebních pasážích, snad pouze Lukáš Homora v roli Bakrana – houslisty je poněkud efébní. Další role odpovídají i typovému zařazení. Výtvarník Miro Matejka se pokusil vytvořit onen neustále proměňující se svět příběhu i se stromem evokujícím onu proměněnou postavu Lejly v Lavutu. Snad pouze drobná výhrada k samotným loutkám – typovým představitelům jednotlivých postav – snad by nemusely být pojaty až tak rustikálně, zejména v kontrastu s daným textem.

Nicméně je chvályhodným počinem dramaturgie Divadla loutek v Ostravě, že opět nezůstala pouze u osvědčených titulů, ale že se pokusila domácímu publiku představit i poetiku etnika, nám někdy až příliš neznámého, a že v době virtuální reality, postmodernismu a chladného racionalismu uvádí na své scéně příběh poetický, vášnivý a touhyplný, ve smyslu věčného hledání smyslu naplnění lidského života.

PAVEL KABZAN | SVOBODA – „OSTRAVSKÁ SCÉNA“ – 30. 9. 1998

Foto František Řezníček

LOUTKAR 9-10/98